

„PRIBUVĒJOS IŠPAŽĪNTIES“ AUTORĒS KNYGA

DIANE CHAMBERLAIN

Nutraukta tyla

Alma littera

Ema sėdėjo savo kambaryje ant grindų, įnikusi į naująją dėlionę su tropinėmis žuvytėmis. Tai jos paauglės auklės Šelės dovana. Lora pasilenkė prie mergaitės. Po Kalėdų jau praėjo dvi savaitės, bet ji tik dabar pamatė Ema pirmąkart prisėdus prie dėlionės. Vaikas ilgai negalėjo atsigauti po senelio mirties.

– Aš turiu trumpam išvažiuoti, – tarė Lora, užkišdama Emai už ausies ant akių užkritusią plaukų sruogą. – Tėvelis apačioj, savo darbo kambary.

Gerai, kad Ema taip įnikusi į dėlionę. Netrukdyt Rėjui.

Ema paėmė vieną dėlionės detalę.

– Aš žinau, kas čia, – sukrykštė ji. – O tu ar žinai, mama?

– Žvynai? – paklausė Lora, tarsi nelabai žinotų atsakymą.

– Teisingai! Ir juos reikia padėti štai čia! – Ema įspraudė žvynus į dėlionę. – Važiuoji į darbelį? – paklausė imdama kitą detalę.

– Ne. Pirmiausia nuvešiu juvelyrui sutaisyti nutrūkusių grandinėlę, o paskui užsiksiu pas vieną žmogų, – atsitiesė. – Ilgai neužtruksiu.

– Čia akis, – pareiškė Ema. – Labai noriu kuo greičiau ją sudėti. Ar galėsime ją suklijuoti ir pakabinti, kaip padarėme su ana dėlione?

– Žinoma. Jeigu tik norėsi, bet paskui jau nebegalėsi jos išardyti.

– Nieko tokio, – mergaitė pakėlė galvą į Lorą. Jos akys buvo tokios pat šviesiai mėlynos kaip ir megztukas. – Mama? – pašaukė.

– Meilute, aš jau turiu eiti.

– Žinau, bet ar nenorėtum pavartyti su manim knygelės?

– Vakare. Prieš einant gulti, – ir pasilenkusi pabučiavo Emai viršugalvį. – Aš tuoj grįšiu, – pasakė.

– Gerai, – atsakė Ema ir vėl įniko į savo dėlionę.

Ema – savarankiškas vaikas, gerokai savarankiškesnė už kitus Loros sutiktus penkiamečius. Pamatę ją senelio laidotuvėse, žmonės stebėjosi jos elgesiu, bet Lora jau buvo iš anksto paruošusi Ema dėl to, ką ten išvys ir išgirs, todėl buvo visiškai tikra, kad pasielgė teisingai, nusivesdama mergaitę į laidotuves. Atrodo, po gedulingų apeigų Ema galiausiai suprato senelio išėjimą į pomirtinį pasaulį. Per laidotuves jos duktė neverkė, o kai Lora pradėdavo ašaroti, ji savo maža rankele paguodžiamai apkabindavo mamą.

Nulipusi į apačią Lora rado Rėjų kabinete. Rankraštis gulėjo prieš jį ant stalo, tačiau Rėjaus dėmesys buvo sutelktas į kažką už lango. Priėjusi uždėjo rankas jam ant pečių, po delnais pajuto pilkų multino marškinių šilumą.

– Aš greitai grįšiu, – pasakė ji ir pažvelgė pro langą, norėdama pamatyti, kas prikaustė jo dėmesį, tačiau nieko neišvydo, tik visą eilę sublokuotų namų kitapus gatvės. Visi namai buvo kaip du vandens lašai panašūs į jų, visų pakrypę stogai užkloti plonu sniego sluoksniu.

– Būk gera, nevažiuok, – paprašė Rėjus, neatitraukdamas akių nuo lango, ir Lora suprato jam vėl užėjus prastą nuotaiką. Rėjų ji pažinojo jau dešimt metų, o ištekėjo už jo beveik prieš šešerius. Per tą laiką jis gydėsi pas kelis psichiatrus, išgėrė nesuskaičiuojamą daugybę antidepresantų, bet nė vieni vaistai nepristabdė jo ligos ilgesniam laikui.

Dvi savaites po Loros tėvo mirties Rėjus be paliovos atsiprašinėjo dėl savo protrūkio, bandydamas patikinti, kad dėl jos

karjeros visai nepykstaš. Bet taryt jo išsakyti žodžiai vis tebeskambėjo Loros ausyse ir ji nelabai tikėjo atsiprašymu. Pykčio priepuoliui užėjus jis pagaliau išrėžė tiesą. Gerbdama vyro jausmus, Lora bandė tėvo prašymą kuriam laikui pamiršti ir jai tai gana neblogai sekėsi, bet tik iki tol, kol vieną dieną paskambino tėvo advokatas.

– Kas ta Touli? – paklausė jos advokatas ir paminėjo, kad tėvas prieš penkerius metus sumokėjo pradinį įnašą, kad Sara Touli būtų priimta į Medou Vud Vilidžą. Jis ne tik kas mėnesį mokėjo už jos išlaikymą, bet dar ir paliko nemenką sumelę, kad ir po jo mirties ji būtų tinkamai prižiūrima.

– Neturiu nė menkiausio supratimo, – atsakė Lora, tačiau tėvo nurodymai dar labiau ją įtikino, kad Sara Touli jo gyvenime vis dėlto vaidino svarbų vaidmenį. Būtinai reikia ją pamatyti. Kai papasakojo Rėjui savo ketinimus, šis paniuro.

– Aš važiuoju, – pakartojo Lora ir pasilenkusi priglaudė skruostą Rėjui prie smilkinio. – Grįšiu po valandos. Prižadu, ilgiau neužtruksiu nė minutės. Ema įnikusi iki ausų į savo naująją žuvyčių dėlionę, todėl tu galėsi dirbti netrukdomas.

Jis nieko jai neatsakė, ir ji nuėmė rankas nuo jo pečių. Jis visai jos šiuo klausimu nepalaiko. Bet net ir užėjus blogiausiai nuotakai, Rėjus niekada nesielgė su ja taip šaltai. Atrodo, lyg jos noras įvykdyti priešmirtinį tėvo prašymą dabar tapo jos dėmesio stokos vyrui simboliu. Lora suabejojo, ar gerai šiandien daro palikdama Emą su juo.

– Nė nepajusi, kaip aš grįšiu, – tarė ji ir nususukusi išskubėjo iš kambario, kol jis nespėjo priversti jos apsigalvoti.

Nuvažiavusi pas juvelyrą Lora paliko jam sutaisyti grandinėlę, o paskui patraukė į senelių namus kitame miesto gale.

Medou Vud Vilidžas – įspūdingas, didelis trijų aukštų pastatas, iš išorės atrodo senas ir jaukus, bet iš tiesų viduje ganėtinai naujas ir erdvus. Apkaltas šviesiai mėlynomis dailylentėmis, su

baltomis langinėmis. Visą pastato priekį juosė akį traukianti veranda. Tokiam pastate tikrai nebaisu senti, pagalvojo Lora, eidama prie pagrindinių durų.

Viduje, kaip ir išorėje, atrodė lygiai taip pat šilta ir jauku, čia kvėpėjo cinamonu ir vanile. Kilimai ir baldų apmušalai – rausvai violetinių ir melsvų atspalvių su vandens raštais. Lora stabtelėjo prie administratorės stalo. Moteris pakėlė į ją galvą nuo šūsnies popierių.

– Ieškau vienos jūsų gyventojos, – prabilo Lora. – Saros Touli.

– Tuoj pakviesiu jos prižiūrėtoją, – moteris mostelėjo ranka į vestibulį. – O jūs prisėskite.

Lora pritūpė ant vieno iš kelių fotelių. Po kelių minučių vestibulyje pasirodė jauna tvirtai sudėta moteris ilgu gėlėtu švarku.

– Atėjote aplankyti Saros? – paklausė ji. Moteris atrodė nuširdžiai nustebusi.

– Taip, – atsakė Lora. – Mano pavardė – Lora Brendon. Iš tikrųjų tai aš tos... Saros nė nepažįstu, – prisipažino. – Ji – neseniai mirusio mano tėvo draugė. Prieš mirtį paprašė manęs ją aplankyti.

Moteris atsisėdo į krėslą šalia Loros. Ji visa – vieni apskritimai: pati apvalaina, veidas apskritas, apskriti akiniai metaliniais rėmais ir nosis – lyg maža apskrita sagutė.

– Aš – Karolina, Saros prižiūrėtoja, – prisistatė. – Turiu jums prisipažinti, esu gerokai nustebinta. Niekas niekada Saros nelankė.

– Turėjo lankyti mano tėvas, – atsakė jai Lora. – Karlas Brendonas. Ūgis apie metrą aštuoniasdešimt penkis, labai lieknas, aštuoniasdešimties ir...

Karolina ėmė purtyti galvą, neleisdama jai baigti sakinio.

– *Niekas niekada* nebuvo atėjęs jos aplankyti. Aš gi būčiau žinojusi.

– Nieko nesuprantu, – prižiūrėtojos akinių stikluose Lora matė savo pačios nustebusį atvaizdą. – Gal galėtumėte man apie ją ką nors papasakoti? – paprašė. – Kiek jai metų?

– Septyniasdešimt penkeri. Jai ankstyvoji Alzheimerio stadija. Ar jūs tai žinojote?

Lora susmuko kėdėje.

– Ne. Nieko nežinojau.

– Fiziškai ji jaučiasi puikiai, – tarė Karolina. – Jinai sportuoja mūsų baseine. Kol kas Alzheimerio požymių beveik nematyti, – atsisėdo krėsele tiesiai. – Šiame pensione mes turime tris gyvenamuosius korpusus, – toliau aiškino ji. – Butai gyvenantiems savarankiškai, butai tiems, kuriems reikalinga dalinė pagalba, ir atskiras priestatas tiems, kuriems reikalinga priežiūra visą parą. Iki praėjusios savaitės Sara dar sugebėjo gyventi savarankiškai, bet paskui mes buvome priversti perkelti ją į butą, kur teikiama dalinė pagalba, kad ji būtų geriau prižiūrima. Pati suprantate, be viryklės ir durų užrakto. Išėjusi pasivaikščioti porą kartų pasiklydo, todėl nusprendėme, kad laikas ją perkelti, nes nebegalima paleisti jos vienos.

Lora linktelėjo. Į kokią velniavą ji čia įsivėlė?

Karolina palinko dar arčiau prie Loros.

– Žinote, kas būtų labai gerai? – paklausė. – Jeigu jūs galėtumėte išeiti su ja pasivaikščioti. Aišku, kai bus šilčiau. Sarai tai labai patiktų.

Lora prisiminė, kaip Rėjus virė pykčiu savo kabinete net ir dėl šitos jos kelionės į Medou Vud Vilidžą.

– Nežinau, – tarė ji. – Aš net jos nepažįstu.

– O dar jūs galėtumėte jai padėti, žinote kaip? – toliau dėstė Karolina, tarsi Lora nė nebūtų prasizvojusi. – Tiesiog paklausti, ką ji kalba. Leisti jai išsipasakoti, prisiminti senus laikus. Šiuo metu pirmieji ligos simptomai jai pasireiškia sumišimu ir trumpalaikiu atminties sutrikimu. Tačiau praeitį ji prisimena kuo puikiau ir mėgsta apie tai kalbėti. Bet, kaip jau minėjau, ji neturi kam išsipasakoti, nebent tik man, o aš juk turiu ir daugiau prižiūrimų pacientų.

– Aš tik norėjau...

– Nors ji mielai žaidžia bingą ir jai *labai* patinka vakaro filmai, – nesustodama ulbėjo Karolina, – ji vis tiek pernelyg daug laiko praleidžia savo kambaryje prie televizoriaus. O šitaip neturėtų būti. Na, kai kuriems pacientams tai tinka. Jiems užtenka ir tokio jausmų stimuliavimo, bet Sarai visko reikia gerokai daugiau.

– Matote, – Lora kilstelėjo ranką moterį nutildyti, – kaip jau minėjau, aš jos net nesu mačiusi. Be to, aš pati turiu šeimą ir darbą, kuriems irgi reikia skirti atitinkamai laiko. Aš tiesiog norėjau išsiaiškinti, iš kur mano tėvas ją pažinojo. Nieko daugiau.

Na, tėvas jos prašė šio to daugiau, ir jinai tą žinojo.

– Aišku, – tarė Karolina ir akivaizdžiai nusivylusi pakilo nuo kėdės. – Tuomet eime su manim.

Lora nusekė įkandin prižiūrėtojos ir jos ėjo pro melsvų spalvų duris, papuoštas vis kitokiu daiktu. Prie vienu durų buvo priklijuotos nuotraukos, prie kitų rankenos buvo pririštas pliušinis meškiukas, prie trečių – balerinos puantai.

Karolina sustojo prie durų, ant kurių buvo prilipintas iš popieriaus iškirptas juodas senas kino projektorius.

– Čia Saros butas, – pasakė. – Jai patinka senoviniai filmai. Mes priklijuojam ant durų visokius paveikslėlius, kad pacientai žinotų, kur kieno durys. Bet Saros atmintis dar nėra tokia prasta, – paskubomis pridūrė Karolina ir nuspaudė durų skambutį.

Po geros minutės duris atidarė pagyvenusi moteris ir pamatčiusi Karoliną maloniai jai nusišypsojo.

– Užeik, mieloji, – pakvietė.

Lora drauge su prižiūrėtoja įžengė į nedidukę svetainę, apstatytą patraukliais šiuolaikiniais baldais. Čia buvo šviesiai gelsvos spalvos apmušalai ir ažuoliniai stalai.

– Sara, čia Lora Brendon, – pristatė Karolina. – Ji atėjo jūsų aplankyti.

– Kaip miela, – Sara nusišypsojo Lorai. Moteris buvo aukšta, keturiais penkiais centimetrais aukštesnė už metro septyniasdešimties ūgio Lorą. Pražilę plaukai tvarkingai sušukuoti, o jos

laikysena neklystamai priminė Eleonorą Ruzvelt. Apsirengusi nepriekaištingai tvarkingai: smėlio spalvos sijonu, kojineėmis ir smėlio spalvos bateliais. Vienintelis požymis, išduodąs ne visai sveiką jos būseną, buvo tas, kad palaidinė gelsvomis ir baltomis juostelėmis buvo negerai užsegta. Virš sijono juosmens krito vienos praleistos kilpelės klostė. Kažkodėl, turbūt dėl šitos neapdairios apskritai oriai atrodančios moters klaidelės, Lorai suspaudė gerklę.

Karolina dirstelėjo į laikroduką.

– Paliksiu judvi artimiau susipažinti, – pasakė. – Smagaus jums apsilankymo.

Karolinai išėjus, Sara nuvedė Lorą prie sofas.

– Ar nenorėtumėte prisėsti, brangioji? – pasiūlė.

– Ačiū.

– Gal kavos? Ar limonado? Man regis, dar turėjo būti šaldytuve, – ir ji norėjo eiti į virtuvėlę, bet Lora ją sustabdė.

– Ne, nereikia, – pasakė ji ir nudelbė akis sau į kelius. – Norėčiau paaiškinti, dėl ko čia atėjau.

Sara prisėdo ant sofas kitam gale ir, susidėjusi rankas ant kelių, įdėmiai įsižiūrėjo į ją.

– Spėju, kad jūs pažinojote mano tėvą, – pradėjo Lora. – Karlą Brendoną.

Saros veido išraiška nepasikeitė.

– Jis mirė prieš kelias savaites, o prieš mirtį paprašė manęs... aplankyti jus. Norėjo būti tikras, kad jums nieko netrūksta.

Saros veidu nuslinko lengvo sutrikimo šešėlis.

– Labai miela iš jo pusės, – pasakė ji. – Bet aš tokio nepažinau. Pastaruoju metu aš jau daug ko nebeprisimenu, – ir pažvelgė lyg atsiprašydama. – Kokia, sakėt, jo pavardė?

– Karlas Brendonas.

– O iš kur aš jį turėčiau pažinoti?

Lora šyptelėjo.

– Nežinau. Tikėjausi, kad jūs man pasakysite. Jis man nepaaiškino. Pagalvojau, gal jūs buvote seni draugai. Jis moka už jūsų

butą. Aišku, už jį bus mokama ir toliau, – skubiai pridūrė ji nenorėdama, kad moteris sunerimtų. – Savo testamentu jis paliko jums skirtą išlaikymo fondą.

– Vajetau! – sušuko Sara. – O aš maniau, kad visa tai apmoka socialinis draudimas, – pirštais suspaudė sau smilkinius. – Man turbūt jau iš tiesų protas maišosi. Visai jo neprisimenu. Iš kur, sakėt, turėčiau jį pažinoti?

– Nežinau, ponia Touli. Jis gimė tūkstantis devyni šimtai aštuonioliktai Niujorke. Užaugo Brukline. Sakyčiau, persikėlė ten, kai jam buvo apie dvylika, ir gyveno, kol sukako dvidešimt. Ar jūs kada nors gyvenote Niujorke?

– Naujajame Džersyje, – atsakė Sara. – Užaugau Bejone.

– Na, tada Niujorke jūs gal ir nebuvote susitikę. Tai gal Filadelfijoje? Jis persikėlė gyventi tenai, kai jam buvo dvidešimt ketveri ar panašiai, dirbo fiziku kompanijoje „Aleno technologijos“, o jo aistra buvo astronomija. Visiems jį pažinojusiems šitai buvo gerai žinoma. Vedė mano mamą būdamas maždaug keturiasdešimties. Mama mirė, kai aš buvau dar vaikas, o jis kitos šeimos taip ir nesukūrė. Nežinau, ar su kuo nors susitikinėjo, ar ne. Bet gal jūs kaip nors buvote pažįstami per tą laiką? Gal kartais jūs su juo draugavote ar susitikinėjote?

– Ne, aš nežinau, kaip būčiau galėjusi jį pažinoti, bet esu tikra, tikrai ne šitaip. Per savo gyvenimą esu susitikinėjusi tik su vienu vyru.

Saros žvilgsnis nejučia nukrypo į fotografiją ant vieno iš kelių žemų staliukų. Tai buvo sena, pageltusi jauno, išvaizdaus vyro nuotrauka.

– Ar jūs draugavote su šituo vyru? – paklausė Lora.

Sara linktelėjo.

– Tai Džo Toulis. Mano vyras. Ir didžioji mano gyvenimo meilė.

Moters balse Lora kažką pajuto. Ši fotografija slėpė ilgą gyvenimo istoriją, bet ji neturėjo laiko į ją gilintis.